

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1034/2024
Рев2 1035/2024
26.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Дејан Тренчић, адвокат из ..., против туженог „Манчестер“ ДОО Братимировце, кога заступа пуномоћник Драгица Младеновић, адвокат из ..., ради утврђења престанка радног односа и исплате, одлучујући о ревизијама туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4840/2022 од 02.03.2023. године и пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3810/2023 од 15.11.2023. године, у седници већа одржаној 26.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4840/2022 од 02.03.2023. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3810/2023 од 15.11.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу П1 1016/2017 од 12.07.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца АА из ... и ББ из ... и утврђено да је тужиоцима престао радни однос без правног основа. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца и обавезан тужени да сваком од тужилаца на име нанкаде штете у висини од 18 минималних зарада исплати износ од по 411.840,00 динара са законском затезном каматом од 06.12.2021. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да у корист тужилаца код надлежних фондова на опредељене износе из става другог изреке ове пресуде, изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, доприноса за здравствено осигурање и доприноса за случај незапослености, по стопи важећој на дан уплате. Ставом четвртим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца АА, ББ и ВВ и тужени обавезан да тужиоцима на име неисплаћеног додатка за прековремени рад за период од 01.01.2015. године до 31.10.2017. године исплати појединачно наведене новчане износе са законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе означено и опредељено овим ставом изреке). Ставом петим изреке, обавезан је тужени да у корист тужилаца за период од 01.01.2015. године до 31.10.2017. године, код

надлежних фондова изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, доприноса за здравствено осигурање и доприноса за случај незапослености, по стопи важећој на дан уплате. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 544.500,00 динара динара, што уколико тужени не учини у наведеном року обавезује се да плати законску затезну камату од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 4840/2022 од 02.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, четвртном и петом изреке. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставовима другом, трећем и шестом изреке и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, побијајући другостепену пресуду у ставу првом изреке (потврђујући део) и то у односу на прво и друго тужиоце због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијене пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ 72/11 10/23 - у даљем тексту ЗПП) у вези члана 441. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности. Ревизијом тужене указује се на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, због које се ревизија, према члану 407. став 1. тачка 1-3. ЗПП не може изјавити. Супротно тврдњи ревидента ревизијски суд сматра да је другостепени суд оценио све жалбене наводе који су од значаја за пресуђење ове парнице.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су засновали радни однос код туженог на неодређено време на радном месту „...“ и то тужилац АА на основу уговора о раду од 08.05.1996.године, тужилац ББ на основу уговора о раду од 01.11.2014. године и тужилац ВВ на основу уговора о раду од 15.07.2010. године.Тужиоцима АА и ББ је решењима од 31.10.2017. године, раскинут је њихов појединачни уговор о раду због неостваривања резултата рада и немогућности распореда на друго радно место на основу одредбе члана 179. став 1. Закона о раду, док је тужиоцу ВВ радни однос престао закључењем споразума о престанку радног односа 30.06.2017. године. Радно место тужилаца - пумпа је радила 24 сата, па су тужиоци радили ноћу и прековремено, док се евиденција радног времена није водила. Побиженим решењима туженог од 31.10.2017.године којима су прво и друго тужиоцима раскинути уговори о раду немају образложење, нити поуку о правном леку. Поред тога, је утврђено да тужени пре њиховог доношења није ове тужиоце писмено обавестио о недостацима у раду, нити им је дао могућност да исправе недостатке у раду. У утуженом периоду тужиоци су обављали рад тако што су два дана радили у првој смени од 07 до 15 часова, потом два дана у другој смени од 15 до 23 часова и два дана у трећој смени од 23 до 07 часова, док су у случају рада ноћу имали два слободна дана. Наведени начин рада тужени послодавац је увео 01.05.2017. године, док су пре тога тужиоци радили по 12 часова у

свакој смени, а након дневне и ноћне смене добијали су по два слободна дана. Висина потраживања тужилаца на име прековременог и ноћног рада и на име 18 минималних зарада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке.

Имајући у виду утврђено чињенично стање првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужилаца АА и ББ и утврдио да је побијеним решењима њима незаконито престао радни однос. Следом тога, обавезао је туженог да им исплати тражену накнаду штете у висини од по 18 минималних зарада (на име супституције реинтеграције) као и припадајуће доприносе надлежним фондовима. Такође је усвојио тужбени захтев тужилаца АА, ББ и ВВ и обавезао је туженог да им за период од 01.01.2015. до 31.10.2017. године, исплати увећану зараду на име прековременог и ноћног рада, као и да за тужиоце уплати припадајуће доприносе надлежним фондовима на досуђене износе.

Другостепени суд је потврдио првостепену пресуду у погледу одлуке којом је утврђено да је тужиоцима АА и ББ незаконито престао радни однос и за исплату тужиоцима АА, ББ и ВВ увећања на име прековременог и ноћног рада са припадајућим доприносима. Укинуо је првостепену пресуду у погледу одлуке за исплату тражене накнаде штете тужиоцима АА и ББ уместо враћања на рад у висини од по 18 минималних зарада и уплату доприноса за обавезно социјално осигурање.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда је засновано на правилној примени материјалног права у побијаним (потврђујућем) делу.

Супротно наводима ревизије, другостепени суд је правилном применом материјалног права извео закључак да је основан тужбени захтев тужилаца АА и ББ јер у конкретном случају нису били испуњени услови за примену отказног разлога из члана 179. тачка 1. Закона о раду. За своју одлуку дао је разлоге које у свему као правилне и потпуне прихвата и Врховни суд.

Чланом 179. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 75/2014) на који се позвао тужени послодавац у оспореном решењу, прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог и његово понашање и то ако не остварује резултате рада или нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради.

По оцени Врховног суда другостепени суд је правилно закључио да тужени није правилно применио члан 179. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 75/2014) јер је пропустио да на поуздан начин утврди да предвиђене резултате рада тужиоци не остварују, будући да им упозорење из одредбе члана 180.а Закона о раду није дао, нити им је дао инструкције са остављањем одређеног рока за побољшање радног учинка. Услед пропуста туженог да тужиоцима достави писано упозорење на начин прописан одредбом члана 185. Закона о раду, због постојања разлога за отказ уговора о раду због чињења повреде радне обавезе, неизвршавања или несавесног, немарног и неблаговременог извршавања радних обавеза и омогући им право на одбрану, повређена је процедура отказивања уговора о раду која је прописана и чланом

7. ратификоване Конвенције Међународне организације рада број 158 о престанку радног односа на иницијативу послодавца и Препорука број 166. Тужени је као послодавац, пропустио и да тужиоцима остави примерени рок у коме би они имали шансу да побољшају радни учинак и да потом поново оцени да ли је дошло до побољшања и да тек након те процедуре оцени да ли су испуњени услови за престанак радног односа раскидом уговора о раду.

Одредбом члана 51. став 1. Закона о раду прописано је да пуно радно време износи 40 часова недељно, ако овим законом није друкчије одређено. Чланом 53. истог закона, прописано је да је на захтев послодавца, запослени дужан да ради дуже од пуног радног времена у случају више силе, изненадног повећања обима посла, и у другим случајевима када је неопходно да се у одређеном року заврши посао који није планиран (прековремени рад), као и да прековремени рад не може да траје дуже од осам часова недељно, нити дуже од четири сата дневно по запосленом. Чланом 108. став 1. тач 2. и тач. 3. прописано је да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, за рад ноћу, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде - најмање 26% од основице и за прековремени рад - најмање 26% од основице.

Према наведеним одредбама закона, да би за прековремени рад и рад ноћу постојала обавеза послодавца да запосленом исплати увећану зараду, потребно је да је запослени остајао да ради прековремено и ноћу на захтев послодавца и да је дуже остајање на послу редован начин рада код послодавца у одређеном периоду. Самим тим, запослени који пред судом доказује своје право на исплату увећане зараде за прековремени и ноћни рад, треба да докаже да је радио дуже од прописаног радног времена, да његово остајање на раду има карактер прековременог рада, односно ноћног рада, као и висину новчаног износа који му дугује послодавац на име увећане зараде за прековремени и ноћни рад. Тужиоци су у спорном периоду радили на радном месту ... тако што су два дана радили у првој смени од 07 до 15 часова, потом два дана у другој смени од 15 до 23 часова и два дана у трећој смени од 23 до 07 часова, док су у случају рада ноћу имали два слободна дана, који модалитет рада је потврдио и тужени, па су тужиоци неспорно радили преко 40 часова недељно, а увећање на име прековременог и делом ноћног рада није им улазило и исплаћено кроз основну зараду. Вештачењем је утврђен обрачун увећане зараде за прековремене сате рада и ноћни рад. У конкретном случају, тужиоци су радили дуже од пуног радног времена обављајући посао по распореду свог послодавца, што значи да нису по својој одлуци и вољи радили прековремено и ноћу, већ су то чинили по налогу надређеног. Такође, удовољавајући захтевима посла за који их је тужени ангажовао, тужиоци су остварили сате прековременог рада и рада ноћу, имајући у виду начин рада код туженог. Тужени са друге стране у спорном периоду није водио своју евиденцију нити је на други начин доказао да тужиоци на овај начин нису у утуженом периоду обављали радне задатке, па се ревизијом неосновано указује на погрешну примену материјалног права.

Наводе у ревизији којима се оспорава утврђено чињенично стање Врховни касациони суд није ценио с`обзиром да се ревизија из ових разлога не може изјавити (члан 407. став 2. ЗПП).

На основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Пресудом Основног суда у Лесковцу П1 163/23 од 30.05.2023. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца АА и ББ и обавезан тужени да тужиоцима на име накнаде штете у висини минималних зарада исплати и то: тужиоцу АА износ од 205.920,00 динара на име износа девет минималних зарада са законском затезном каматом од 06.12.2021. године до исплате и тужиоцу ББ износ од 114.400,00 динара на име износа пет минималних зарада са законском затезном каматом од 06.12.2021. године до исплате, док је одбијен као неоснован захтев тужилаца за исплату износа преко досуђених, а до тражених износа од по 411.840,00 динара. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима код надлежних фондова на досуђене нето износе изврши обрачун и уплату законом припадајућих доприноса за ПИО, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености по стопи важећој на дан исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 483.122,00 динара, што уколико тужени не учини у наведеном року обавезује се да плати законску затезну камату од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3810/2023 од 15.11.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке у односу на тужиоца АА и у односу на тужиоца ББ до износа од 68.640,00 динара, са законском затезном каматом од 06.12.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке у односу на тужиоца ББ и у ставу трећем изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца ББ да се обавезе тужени да му исплати накнаду штете због незаконитог отказа од 68.640,00 динара до износа од 114.400,00 динара са законском затезном каматом на наведену разлику почев од 06.12.2021. године до исплате, као и тужбени захтев тужилаца да се обавезе тужени да у корист тужилаца код надлежних фондова на досуђене износе накнаде штете обрачуна и изврши уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, доприноса за здравствено осигурање и доприноса за осигурање за случај незапослености. Ставом трећим изреке, преиначена је одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу четвртим изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 450.122,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, док је одбијен захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка од досуђеног до износа 483.122,00 динара са законском затезном каматом на наведену разлику.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, побијајући другостепену пресуду због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући дозвољеност ревизије у смислу члана 410. став 2. тачка 5. у вези члана 403. став 3. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Одредбом члана 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази

динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба ради исплате поднета је 18.12.2017. године. Вредност побијеног дела правноснажне пресуде је 274.560,00 динара, који износ према средњем курсу Народне банке Србије на дан преиначења тужбе представља динарску противвредност испод 40.000 евра.

Околност што је другостепени суд преиначио одлуку о накнади штете због незаконитог отказа тужиоцу ББ и одлуку о трошковима поступка не чини ревизију дозвољеном у смислу члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, с обзиром на то да смисао правила о дозвољености ревизије код преиначења, у складу са наведеним чланом, јесте да је извршено преиначење на штету ревидента, односно да је ревизију изјавила странка којој је због преиначења право ускраћено или смањено. У конкретном случају, првостепена пресуда је преиначена у корист ревидетна – туженог, те му право није ни ускраћено ни смањено, Поред тога, ревизија изјављена против решења о трошковима поступка никада није дозвољена према врсти одлуке која се њом побија у смислу члана 403. у вези са чланом 28. став 1. и 420. став 6. ЗПП.

У складу са изнетим, применом члана 413. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић